ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 129 ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Երեքշաբթի, 11 Օգոստոսի **1892** Երեքշաբթի, 11 Օգոստոսի ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 129

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ռ. 50 կ. ամիսը՝ 1 ռ., համարը՝ 5 կոպէկ։ Բաժանորդ գրւում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւններն ընդունւում են ամեն լեզուներով։ Յայտարարութիւնների տողին 2 կ., ռեկլամների համար կրկնապատիկ։

ԱԶԴ

Կրկին անգամ խնդրում ենք մեր բաժանորդներից նրանց, որոնք դեռ չեն վճարել Թերթիս բաժանորդագինը, շտապեն հասցնելու խմբագրութեանս իրենց վրայ մնացած պարտքերը։

Օգոստոսի 1-ից «Նոր-Դար»-ին բաժանորդ են գրւում և վճարում են 5 ռուբլի։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքային ինքնավարութեան նոր կանոնադրութիւնը։

Քրոնիկոն.— Նուէր Թատրոնական ֆոնդին։ Դիլիջանից։ Կարգալոյծ եպիսկոպոս։ Պեատիգորսկից։ Թեհրանից։ Բագուից։ Մի խնդիրք ֆինանսների մինիստրութեանը։ Ալէքսանդրապոլից։ Երևանից։ Դալալից։ Խաչթառակ գիւղից։ Փիր գիւղից։

Ռուսական թերթերում կարդում ենք։

Պաշտօնական տեղեկութիւններ խոլերայի մասին։

Թղթակցութիւններ. Նուխի։ Ալաշկերտ։ Ծղնէթ։

Քաղաքական.— Քաղաքական լուրեր։

Խառն լուրեր։

Մի ամբարանոցում։

Հեռագիրներ։

Բանասիրական.— Գրականական ակնարկներ IV. (Վերջ)։

Տեղեկատու։

Յայտարարութիւններ։

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այս օրերս, ինչպէս յայտնի է, հրատարակուած է քաղաքային ինքնավարութեան Բարձրագոյն հաստատուած նոր կանոնադրութիւնը, որ նահանգական քաղաքներում մացնուելու է անմիջապէս, իսկ գաւառական այն քաղաքներում, որոնց շնորհուած է ինքնավարութեան իրաւունքը,—առաջիկայ տարի։

Այդպիսով անցեալ թագաւորութեան օրէնսդրութիւններից մէկը, 1870 թուի յունիսի 16-ին հաստատուած քաղաքային կանոնադրութիւնը կորցնում է իր զօրութիւնը, տեղ տալով նոր կանոնադրութեան, որ թէև պահպանում է հին հիմունքները, բայց և այնպէս բաւական նշանաւոր փոփոխութիւններ է մացնում քաղաքային ինքնավարութեան մէջ։

Աչքի անցկացնելով քաղաքային նոր կանոնադրութիւնը, ամենից առաջ նկատւում է այն, որ քաղաքային հասարակական ինքնավար մարմինների նախկին կանոնադրութեամբ տրուած իրաւունքները սահմանափակւում են, զուգընթացաբար ընդլայնելով պետական վերահսկողութեան սահմանները։ Այսպէս նահանգապետները մինչև այժմ քաղաքային խորհուրդների վերաբերմամբ լոկ այն իրաւունքն ունէին, որ հսկում էին, թէ որքան վերջիններիս կայացրած վճիռներն օրէնքի սահմանումն են. բայց այժմ նոր կանոնադրութեամբ նրանք իրաւունք են ստանում նաև քաղաքային խորհուրդների վճիռների քննութեան մէջ մանելու, որպէսզի տեսնեն, թէ որքան այդ վճիռները համապատասխանում են պետութեան և տեղական ժողովրդի շահերին։ Բացի դրանից, նահանգապետը կարող է քաղաքային հասարակական վարչութիւնների գործերը վերստուգել, ընդ նմին իրաւունք ունենալով պաշտօնատար անդամներին պատասխանատուութեան ենթարկելու, սակայն ոչ ինքնակամ, այլ նահանգական գեմստվային և քաղաքային գործերի վարչութիւնների կամ ներքին գործերի մինիստրի խորհրդի որոշման համաձայն։ Այնուհետև նոր կանոնադրութիւնն աւելացնում է այն գործերի թիւը, որոնց վերաբերմամբ քաղաքային խորհուրդների կայացրած վճիռները այլապէս չեն կարող գործադրուել, մինչև որ նահանգապետից կամ ներքին գործերի մինիստրից չհաստատուեն։

Դա ամենանշանաւոր փոփոխութիւններից մէկն է։

Այնուհետև քաղաքային նոր կանոնադրութեամբ երկու մայրաքաղաքներում — Պետերբուրգում և Մոսկուայում քաղաքային խորհուրդները քաղաքագլխի պաշտօնի համար իրաւատէրերի միջից ընտրում են երկու կանդիդատ և ներքին գործերի մինիստրի միջոցով ներկայացնում են Բարձրագոյն հաճութեան՝ նրանցից մէկին կամ միւսին քաղաքագլուխ հաստատելու։ Միւս քաղաքներում ոչ թէ միայն քաղաքագլուխները, նրանց օգնականներն ու պաշտօնակատարները, այլ և քաղաքային վարչութեան անդամներն ու քարտուղարները հաստատւում են իշխանութիւնից։ Վերջինս իրաւունք է ստանում քաղաքային վարչութեան այս կամ այն պաշտօնի մէջ անդամներին ինքը նշանակելու, եթէ այդ պաշտօնների համար արդէն ընտրուած անձերը երկրորդ անգամն էլ անյարմար են ճանաչուած պաշտօնի կոչելու կամ թէ՝ եթէ ընտրութիւններն աջող չէ համարւում։

Ինչպէս յայտնի է, հին կանոնադրութեամբ քաղաքային ընտրութիւնների ժամանակ ձայնի իրաւունք էին ստանում քաղաքի այն բոլոր բնակիչները, որոնք անշարժ կայքերի և առևտրական վկայագրերի համար տուրք էին տալիս, առանց նայելու այդ տուրքի քանակութեանը. մինչդեռ նոր կանոնադրութիւնը ձայնի իրաւունք է տալիս միմիայն որոշեալ արժէքից ոչ պակաս գնահատուող անշարժ կայք ունեցողներին և առևտրական-արդիւնաբերական գործերով պարապողներին, որոնք մայրաքաղաքներում առաջին կարգի, իսկ միւս քաղաքներում առաջին կամ երկրորդ կարգի գիլդիի տուրք են վճարում։

Նոր կանոնադրութեամբ բարձւում է նաև ընտրողների կարգերի բաժանումը՝ ինչպէս մինչև այժմ էր լինում. այսուհետև ընտրողները մի ընդհանուր մարմնի անդամներ կը կազմեն, որոնք շատ լինելու դէպքում կարող են քաղաքամասերի վրայ բաժանուել։

Սրանք են ամենաէական փոփոխութիւնները նոր կանոնադրութեան մէջ։ Այնուհետև փոփոխութիւնները վերաբերւում են քաղաքային խորհրդի անդամների թուերին գիւղաքաղաքներում, նահանգական քաղաքներում և մայրաքաղաքներում, խորհրդի անդամների պատասխանատուութեանը, նիստերի քանակութեանը և այլն, որոնց մենք կը վերադառնանք։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Լսում ենք, որ հայոց դրամատիկական խմբի նախագահ իշխան Նապոլէօն Ամատունուն յանձնուած է հանգուցեալ Սմբատ-բէգ Լալայեանի յիշատակին Թատրոնական ֆոնդին նուիրուած 5000 ռուբլին։

Թէ որքան ուղիղ է այս լուրը, չենք կարող երաշխաւորել։

ԴԻԼԻՋԱՆԻՑ.—Օգոստոսի 6-ին պատարագից յետոյ Դիլիջանի հասարակութեան ներկայութեամբ հոգեհանգիստ կատարուեց Թէմիս սրբազան առաջնորդի, հանգուցեալ Մամբրէ եպիսկոպոսի համար։ Պատարագին երգում էին Ներսիսեան դպրանոցի սաները, որոնք, ինչպէս յայտնի է, դըպրոցական ուղևորութիւն են կատարում այս կողմերում։ Ներկայ էին մի քանի բարձրաստիճան անձեր։

«Աւետիք»-ը հաղորդում է, որ Կիլիկիայի ամենապատիւ ս. Կաթողիկոսը կարգալոյծ է արել Մալաթիոյ առաջնորդ գերապատիւ Խաչակ եպիսկոպոսին։

ՊԵԱՏԻԳՈՐՍԿԻՑ.—Վարշաւի համալսարանի բժշկական մասի հայոց պրոֆեսոր պ. Ղազարոս Թումասը Կովկասեան հանքային ջրերից օգոստոսի 15-ին կամ 16-ին գալու է Թիֆլիս, ուր մնալու է չորս կամ հինգ օր և ապա ուղևորուելու է Բագու։ Պրոֆեսոր Թումասի Կովկաս գնալու գլխաւոր նպատակն է տեղն ու տեղը հետազօտել խոլերան։

ԹԵՀՐԱՆԻՑ Ռէյտերի գործակալութեանը հեռագրում են, որ օգոստոսի 3-ին այնտեղ խոլերայից մեռել են 300 հոգի։

ԲԱԳՈՒԻՑ.—Ինչպէս միշտ, նոյնպէս և այս տարի, օգոստոսի 1-ին, հայր Գրիգորեանցը Լուսաւորչի աւագ եկեղեցում հոգեհանգիստ կատարեց Բագուի հայոց «Մարդասիրական ընկերութեան» հանգուցեալ անդամների հոգու փրկութեան համար։ Հայր Գրիգորեանցը յիշեալ ընկերութեան նախկին որդեգիր ուսանողներից է։

Բագուի բորսային մասնաժողովը ֆինանսների մինիստրութեանը խնդրամատոյց էր եղել Անդրկովկասեան երկաթուղով նաւթային ապրանքները տեղափոխելու համար սակագները քչացնելու։ Այժմ մայրաքաղաքի թերթերը հաղորդում են, որ դրա համար բաւարար հիմք չգտնելով, ֆինանսների մինիստրութիւնը մերժել է այդ խնդիրքը։

ԵՐԵՒԱՆԻՑ.—Այս օրերս, գիշերն այ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ *)

IV.

Պատերազմ և խաղաղութիւն։ Պատերազմի ախոյեանները և Էմիլ Զոլա։ «Թող կորչին զէնքերը»։ XX դարո՞ւմ պատերազմ։

(Վերջ).

Այժմ Գերմանիայում [illegible] «Die waffen nieder» [illegible] (Bertha von Suttner) [illegible]

ուշադրութիւնը դարձրեց պատերազմի և խաղաղութեան խնդրի վրայ։

Իր վէպի մէջ այդ կին-հեղինակը մասնաւորապէս տուաւ պատերազմի ամենաթշուառ հետևանքների վրայ. Նկարագրութիւնը այնպէս ճիշդ է և գեղարուեստական, որ վէպն ամենքի վրայ խոր տպաւորութիւն թողեց։ Տապալելով պատերազմի դրօշակը, նա խաղաղութեան դրօշակի տակ է կո- [illegible]

գուտ պատերազմի, որին խոկուն և պատասխանում է։ Ամսագրի առաջին համարից, որը մեր առաջն է, տեսնում ենք, որ բոլոր գրողները մեծ սիրով են ընդունել տ. Սուտների առաջարկութիւնը՝ գրչով տարածել հակապատերազմական գաղափարները։ Պատերազմն այստեղ քննւում է ամեն կողմից և ցոյց է տրուած նրա հետևանքները մարդկային կեանքի բոլոր [illegible]

տացած եմ, որ խօսքը, գիրը շատ օգուտ կը բերեն այդ գործին. և գրողների սուրբ պարտականութիւնն է այդ միջոցներով օգնել այդ գաղափարի առաջադիմութեանը»։ Սուտների ինչպէս վէպը, նոյնպէս և օրգանը մեծ ընդունելութիւն է գտել արտասահմանում. բրօշիւրները նոյն ոգւով տոգորուած լոյս են տեսնում կրկնակի հըրատարակութիւններով, դասախօսու- [illegible]

գործը առաջ մղելու համար, յետ են մղում պատերազմը, անհնարին են դարձնում պատերազմ հրատարակելը։ Այդ կարծիքին է անգլիական «Daily News» լրագրի թղթակիցն *), ասելով, որ նորահնար պայթուցիկ նիւթերի և կատարելագործուած թնդանօթների շնորհիւ յարձակուելն այնպէս վտանգաւոր է լինելու, որ մօտ ապագայում, երևի, ոչ ոք չի վստահանայ [illegible]

Տես «Նոր-Դար» № 128.

*) [illegible] Տես «Русск. Вѣд.» 1892 թ. № 147.

գում մի հայ՝ Գէորգ Գանըգեանց, շատ զարթնում, լուացւում և մի բաժակ օղի է խմում, որ գնայ բազար խանութը բանայ, բայց յանկարծ կարկամում է, վազում է ջուր խմում ու ընկնում. ընտանիքը վրայ է հասնում և տեսնում է, որ արդէն փոխանակ մաքրած կարբոլեան թթու է խմել, վազում են բժշկի ետևից։

—

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ.—Ձրի թէյարանները, որոնք առ այժմ երկուսն են, շատ ժողովուրդ է յաճախում. օրինակ՝ օգոստոսի 2-ին «խաղողի հրապարակի» վրայ գտնուած թէյարանում թէյ խմողների թիւը հասաւ 1,210 հոգու, 70 ի չափ էլ պատրաստի թէյամաններով տարան իրենց տները։ Միւս թէյարանին թէև նիւթական լաւ միջոց չունի, բայց դարձեալ ամբողջութեամբ աշխատում է. այդտեղ, թաղի մէջ՝ աւելի տանում են տները, քան թէ նստում խմում։ Տարաբաղդաբար եթէ հիւանդութիւնները երկար տևեցին, այդ թէյարանը չի կարող դիմանալ. Նրա ունեցած պաշարը հազիւ հազ 1—2 շաբաթ կը բաւականացնի։ Մեր մէջ կան մի դասակարգի մարդիկ, որոնք իրենց ոյժի չափ չեն խնայում օգնել զանազան գործերի, և նրանք արդէն իրենց հասանելիքը տալ պրծել են հանգիստ խղճով։ Բայց ցաւալի է, որ մեր մի քանի հարուստներն անտարբեր են։

Որովհետև Ալէքսանդրապոլում «Նոր-Դար»-ի ընթերցողները մեծ թիւ են կազմում և շատերը կարող են կարդալ այս տողերը, ուստի խնդրում ենք թէ այդ թէյարանի կառավարիչ պարոններին և թէ մեր կողմից ամէն մի անհատի, ամէն մի բարեգործ մարդու, որ օգնութեան ձեռք կարկառեն այդ բարի գործին։ Բոլոր տեղերից էլ ձեռնահաս մարդիկ կարող են օգնութիւն հասցնել։ Օգնել կարելի է փող, շաքար, թէյ և վառելիք ուղղելով «Շիրակ» գրավաճառանոցի հասցէին՝ որտեղից կը տրուին ստացագրեր։

—Օգոստոսի 2-ին իր տան մէջ անձնասպանութիւն գործեց մեր պատուաւոր քաղաքացի Նոտար Արամ Մատակեանը։ Անձնասպանութեան իսկական պատճառը յայտնի չէ, թէև ժողովրդից լսում են զանազան կարծիքներ։

—

ԳԱԶԱԽԻՑ.—Քարվանսարայ և Թալա գիւղերում յուլիս ամսի վերջում խոլերա յայտնուեց։ Հիւանդացողներից ոչ մէկը չառողջացաւ։ Թալա և Քարվանսարայ գիւղերում գաւառական կառավարութեան հրամանով կալերն արգելուած են կալսելու։ Այդ գիւղացիները համարեա բոլորն էլ փախած են անտառները, եայլաղներն ու սարերը. մօտիկ գիւղացիների յարաբերութիւնները կտրուած են այդ գիւղերի հետ։ Առաջին անգամ, երբ դեռ երկու օրուայ ընթացքում երեք երեխաարդ մեռան, քարվանսարեցիք խոլերայի հետ հանաք էին անում խաբելով, թէ նրանք խուլի ընկած գոմշի միս են կերել մեռել. բայց երբ նրանց ետևից էլ յանկարծամահ եղան մի քանի կանայք և արդէն բժիշկը մտաւ Քարվանսարայ, նոր հասկացան բանի էութիւնը։ Կառավարութեան հրամանով պոստի կառքերը Քարվանսարայից տեղափոխուած են Թարասչայի կայարանը, որտեղից նստող ճանապարհորդներն ուղղակի առանց կանգ առնելու Քարվանսարայում իջնում են Ուզունթալայ և ընդհակառակը։ Խանութների մեծ մասը և իջևանների դռները փակ են։

—

ԽԱԶԹԱՌԱԿ գիւղից.—Խոլերան մեզ մօտ Քարվանսարայ և Թալա գիւղերում կատարում է, ամէնքս սարսափի մէջ ենք. մէկի փորը որ ցաւում է միւսները փախչում են, կարծելով թէ խոլերա է։ Քարվանսարան ու Թալան մեզանից 8 վերստ միայն հեռու են. այսօր թէ վաղը այդ դաժան ցաւը, Աստուած մի արասցէ, մեզ էլ է այցելելու. յուսահատ սպասում ենք, բայց մեր գիւղը շատ անմաքուր է, որովհետև ոչինչ հոգ չի տանւում։ Մեր ճայում Աղստև գետի աջ ափին գիւղացիք բանջարանոց ունեն, որտեղից սեխ ու ձմերուկ բերելով գիւղը, անխափան վաճառում են, իսկ տանուտէրն այդ չի արգելում, թէև սպրաւոր հրամայել է նրան որ արգելէ. աւելի վտանգաւոր է գիւղիս համար մանաւանդ մեր աղբիւրը, որի չորս կողմից դուրս եկող ցրուած ջրից ճահճային լճակներ են գոյացել և ժահահոտում են գիւղը, մինչդեռ դրանից աւելի ուրիշ աղբիւր կամ ջուր չունենք գիւղում։

—

ՓԻՐ գիւղից (Զանգեզուրի գաւ.).—Անցեալ յուլիսի 27-ին Փիր գիւղի սահմանակից եղած Մելիք-Աւստամեանցների և մեր գիւղի հայերի միջև կռիւ ծագեց, որի միջոցին մեր գիւղի հայերից երկուսն այնպէս սաստիկ վիրաւորուեցան, որ հազիւ հազ մի քանի մարդ կարողացան տուն բերել նրանց։ Եղելութիւնն այս էր։ Սրանից մի քանի տարի առաջ մեր գիւղացիների և վերև յիշած Մելիք-Աւստամեանցների միջև իրենց սահմանի վրայ գտնուող վարելահողերի համար վէճ է բացւում, որի համար հրաւիրում են երկու կողմից էլ ինժեներ, որպէսզի որոշի իւրաքանչիւրի հողի սահմանը։ Ինժեները երկու գիւղի համաձայնութեան հրաւիրանքով գալիս է և իւրաքանչիւրի սահմանը որոշում—և տալիս, ըստ սովորութեան, սահմանագլխի վրայ ածուխ է թաղում, որ ամէն մէկը գիտենայ իւր սահմանը։ Դրանից յետոյ անցնում է մի քանի տարի և մի քանի չարամիտ մարդկանց հնարագիտութեամբ այդ սահմանագլխի վրայ թաղած ածուխը հանւում է և թաղւում մօտ 30 դեսեատին դէպի այս կողմը, մեր գիւղից մօտիկ. այդ խարդախութիւնն անյայտ լինելով մեր գիւղացոց, և Մելիք Աւստամեանցների կողմից էլ մինչև այս տարի ոչինչ պահանջմունք չլինելով այդ հողի մասին, ինչպէս և առաջ այս տարի էլ մեր գիւղացիները սկսում են վարել և ցանել վերոյիշեալ հողը. այս տարի, յուլիսի 27-ին, երբ հնձի ժամանակը հասնում է, այդ հողի մէջ ցանող գիւղացիներից իւրաքանչիւրը սկսում է հնձել իւր արտը։ Այդ միջոցին Մելիք-Աւստամեանցները զինուորուած այնպէս հրացաններով ու դաշոյններով և իրենց հետ առած բեռնակիր անասուններ, գալիս են, որ հնձած խուրձերը տանեն մեր գիւղացիներից և տանեն. մեր գիւղացիները ընդդիմանում են նրանց և կռիւ է ծագում։ Մելիք-Աւստամեանցները այնպէս գնդակով վիրաւորում են մեր գիւղացիներից մէկի ձախ ոտի կրունկը, այնպէս որ մինչև հիմա գնդակը մնացած է ոսկրի մէջ և մերձ ի մահ պառկած է. ուրիշ երկուսի էլ դաշոյնով մարմնի զանազան մասերում թէև ոչ մահաբեր, բայց և այնպէս մի քանի տեղից սաստիկ վէրք են հասցնում։ Այդ մասին ուր հարկն է յայտնուած է։

ՌՈՒՍԻԱՅԻ ԹԵՐԹԵՐՈՒՄ ԿԱՐԴՈՒՄ ԵՆՔ

Բացատրուած է, որ վերջնական քննութիւնների ժամանակ ստացած «2» թուանշանը աշակերտին չի զրկում ուսումնական վկայականն ստանալու իրաւունքից։

– Նոր շինուող երկաթուղիների կայարաններում և կիսակայարաններում առանձին շինութիւններ կը կառուցուին գնացքներին պատահած դժբաղդութիւնների դէպքում ուղևորներին ապաստանելու համար։

—Այս օրերս Պետերբուրգում զինուորական մինիստրութեանը Թուրքաց գուարդիայի մի քանի Թուրք սպաներ են ներկայացել, որոնց ուղարկել է Թուրքաց կառավարութիւնը ռուսաց զինուորական պաշտօնը սովորելու համար։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԽՈԼԵՐԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

—

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ օգոստոսի 7-ին հիւանդացել են 7, մեռել են 3, մնում էր 48 հոգի։

Նահանգում յուլիսի 25-ից դարձեալ հիւանդացել են 254, մեռել են 137 հոգի, դրանց թւում

Թիֆլիսի գաւ.	հիւ.	38,	մեռ.	17.
Գորու գաւ.	»	177,	»	102.
Բորչալուի գաւ.	»	4,	»	4.
Ախալքալաքի գ.	»	23,	»	3.
Սղնախի գաւ.	»	4,	»	4.
Դուշէթի գաւ.	»	8,	»	7.

Զաքաթալի շրջանում օգոստոսի 4 ին, 5-ին և 6 ին հիւանդացել են 92, մեռել են 47, առողջացել են 53, մընում էին 56։

—

ԲԱԳՈՒՈՒՄ օգոստոսի 3-ին, 4-ին, 5 ին և 6 ին հիւանդացել են 6, մեռել են 4, առողջացել են 5, մընում էին 11, զինուորական հիւանդանոցում 25. Նահանգում բացի երեք գաւառներից, որտեղից տեղեկութիւններ չեն ստացուած, հիւանդացել են 321, մեռել են 296, առողջացել են 56, մնում էին 29։

—

ԳԱՆՁԱԿՈՒՄ օգոստոսի 3-ին, 4-ին, 5-ին և 6 ին հիւանդ չի եղել. Նահանգում հիւանդացել են 580,—դրանցից 151-ը Զանգեզուրի գաւառում, մեռել են 331, առողջացել են 313, մընում էին 122։

—

ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ օգոստոսի 2-ին, 3-ին, 4 ին, և 5-ին հիւանդացել են 263, մեռել են 175, առողջացել են 21, մընում էին 187. Նահանգում հիւանդացել են 1329, մեռել են 839, առողջացել են 210 մնում էին 74.

—

ԿԱՐՍՈՒՄ օգոստոսի 2 ին, 3-ին, 4-ին, 5 ին և 6-ին հիւանդացել են 12, մեռել են 6, մնում էին 4. Շորագեալի գաւառում հիւանդացել են 152, մեռել են 74, առողջացել են 77, մնում էին 56։

—

ՔՈՒԹԱՅԻՍՈՒՄ օգոստոսի 3 ին, 4-ին, 5-ին և 6-ին հիւանդացել են 8, մեռել են 8, առողջացել են 4, մնում էին 5. Նահանգում հիւանդացել են 7, մեռել են 2, առողջացել են 10, մնում էին 19։

—

ԴԱՂՍՏԱՆԻ նահանգապետը հաղորդում է, որ օգոստոսի 3-ին, 4 ին, 5-ին և 6-ին Շուրայում հիւանդացել են 6, մեռել են 3, առողջացել են 3, մնում էին 17. շրջանում հիւանդացել են 2042, մեռել են 911, առողջացել են 1180, մնում էին 1755.

—

ՍՏԱՒՐԱՊՈԼՈՒՄ օգոստոսի 4-ին, 5-ին և 6 ին հիւանդացել են 2, մեռել են 3. Նահանգում հիւանդացել են 981. մեռել են 690, առողջացել են 574, բացի դրանից, Ալէքսանդրովսկի գաւառի գիւղերում յուլիսի 22-ից մինչև օգոստոսի 1-ը հիւանդացել են 990, մեռել են 701, առողջացել են 72։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՈՒԽԻ, 2 օգոստոսի.—Թէև ինչ հանգամանքներից [illegible] և [illegible] մենք խոլերայով հիւանդացածներին շուտափոյթ և անմիջական օգնութիւն հասցնելու համար հարողների խումբ կազմեցինք, այդ մասին [illegible] բացատրած լինելով իմ նախորդ (տես «Նոր-Դար»-ի № 122-ը) նամակով, այժմ աւելորդ չեմ համարում մի թեթև հաշիւ տալ և յիշատակել դրանց գործունէութեան արդիւնքը։ Հարողներին վարձել ենք անցեալ ամսի 8-ին, ամսական 18 րուբլով, մի ամիս ժամանակով։ Պաշտօնապէս հաստատուել են նոյն ամսի 10-ին *)։ Յուլիսի 8-ից մինչև 29-ը, գրեթէ 20 օրուայ ընթացքում, հարողների խումբն անմիջական օգնութեան հասնելով խոլերայով հիւանդացածներին ու տալով դրանց իրենց մօտ ունեցած կարևոր դեղօրայքից և մարմինը շփելով—ազատել են, եթէ այսպէս կարելի է ասել, աներևոյթ գաղտնի ճանկերից կորզել են [illegible] և [illegible] հոգու։ Այդ հարողների օրով մեռածների թիւն է 19։ Միւս հայոց թաղի հարողներն ազատել են աւելի քան [illegible] հոգի հիւանդներ։ Վերջիններիս խմբում լինելով և մի սափրիչ, 10—12 հիւանդներից արիւն է առել։ Փորձը ցոյց է տուել, որ նախ քան արեան շրջանառութեան դադարելը, նախ քան մկանների կծկուելն ու կուչ գալն, արիւն առնելն օգնում է, հակառակ դէպքում արիւնը սևանում է և հիւանդը մահանում։ Եթէ հաւատանք հարողներին, մեծ մասամբ մեռնողների մահը նրանով են բացատրում, որ իրենց ուշ են յայտնել, այն է՝ մի-երկու օրից յետոյ. հասել են այն ժամանակ, երբ արդէն բանը բանից անցած է եղել։

Յ. Նահբաղեան

*) Պ. Գուբերնատորը այդ մարդկանց մեր ներկայութեամբ հաստատելով հանդերձ այն ևս աւելացրեց, որ եթէ անխնայ ծառայեն, վերջն առանձին վարձատրութիւն ևս կստանան։

Ծանօթ. Յ. Ն.

հարևր գործիքներով, նրանք բոլորն էլ կունենան միատեսակ զինուորական հրահանգներ և պատրաստութիւններ. նրանց պատերազմական կռուութիւնները կը լինեն հաւասար։ Յետոյ—պատերազմ չի լինիլ, որովհետև ազգերի միջից կը վերանայ թշնամութեան գաղափարը։ Բայց նախ քան այդ լինելը, հեղինակը գուշակում է մի ահեղ և ընդհանուր եւրոպական պատերազմ, որի հետևանքը պիտի լինի այն, որ Եւրոպային պիտի տիրանան 4-5 ամենահզօր կենդանի ազգութիւններ. սրանք արդէն—վերոյիշեալ պատճառներով երբէք պատերազմելու չեն։

Հետաքրքիր է այստեղ ընդհանուր-եւրոպական պատերազմի գաղափարը, որը վերջին ժամանակս բերնէ բերան է շրջում և գլխաւորապէս հասարակ ժողովրդի մէջ։ Բացի Նոստրադամուսից այդ հայեացքն արձագանք են տուել և ուրիշ գրողներ։ Օրինակ՝ անցեալ տարի անգլիական լրագիրներից մէկի մէջ զետեղուեց մի ծանրամասն և ամփոփ նկարագրութիւն 1892 թ. լինելիք ընդհանուր-եւրոպական պատերազմի մասին։ Հեղինակն իւր ցնորքների մէջ այնքան խոր էր ընկղմուել, որ մինչև անգամ նկարագրել էր ռուսների յարձակումը գերմանացիների վրայ, Վիլհելմ կայսրի հրամանները և այլն։

Եւ այս ժողովրդականութիւն ստացած հայեացքն ունի իւր հիմքը։ Հիմքը նրանումն է, որ դեռ կան մի քանի կռուածաղիկներ, —և մինչև դրանց մասին եղած խնդիրները լուծում չստանան, չի վերանալ և միլիտարիզմը։

Բայց ինչ միջոցով պիտի լուծուին այս սփինքսանման հարցերը. անշուշտ ոչ սրով։ Հնադարեան զրոյցը Գորդեան հանգոյցի և Ալէքսանդր Մեծի սրի մասին, որը ցոյց է տալիս արդարանորէն [illegible] դերը առաջուայ կեանքում — այժմ օրինակ չպիտի լինէին մեզ դըժուար հարցերում. գիտնականի անխոնջ աշխատանքը այժմ թող կատարի այդ սրի դերը։ Այդ հարցերը, կարծում ենք, չպէտք է լուծուեն սրով, որովհետև զարմանալի հակասութիւն կը լինէր, եթէ բռնութեան դէմ բողոքող մարդը—պաշտպանուած լինէր բռնութեան զէնքով։ Նոյնը կարելի է ասել և ազգութիւնների մասին։ Այդ հարցերը, որոնցից կախուած է միլիոնաւոր մարդկանց վիճակը, պէտք է վճռուեն առանց արիւնհեղութեան, խաղաղ կերպով, օրէնսական ճանապարհով, կամ մի որևէ համաշխարհային կոնգրէսի ժամանակ և կամ միջազգային միջնորդ դատարանով։

Եւ որ վերջինս իրագործելի է—դըրան ապացոյց կարող է լինել հետևեալը։ Ամերիկայի մի քանի տէրութիւնների մէջ այժմ իսկ կայ մի միջազգային օրէնք, որի հիման վրայ այդ ազգութիւնների միջև պատահած բոլոր տարաձայնութիւնների ժամանակ (բացի մի քանի ամենակարևորներից, որոնց մասին յիշուած է օրէնսդրութեան մէջ) նրանք պարտաւորուած են դիմել ոչ թէ սրի, ինչպէս այդ անում էին և անում են մինչև օրս—այլ միջնորդ դատարանին *)։

Այսպիսով և միջազգային յարաբերութիւնների մէջ ամերիկացիք արին առաջին քայլը։ Ով գիտէ, գուցէ և մօտ է այն ժամանակը, երբ երջանիկ ամերիկացու բերնից մենք կը լսենք բժիշկ Լիտի **) խօսքերը թէ՝ «Մենք չենք իմանում ինչ է պատերազմ, ինչ է և ով է մեր արտաքին թշնամին. մենք մեր բոլոր ուշադրութիւնը դարձնում ենք մեր ներքին թշնամիների՝ աղքատութեան, քաղցածութեան, ցըրտի վրայ. այդ թշնամիների առաջն առնելով է զբաղուած մեր կառավարութիւնը»։

Բայց թէ որքան անտարբեր են այժմ դէպի այդ [illegible]—դրան ապացոյցներ շատ կարող են բերուել։ Ոչ մարդ կայ դէմ դնող, ոչ փող կայ պատրաստի. զինուորականութիւնը կըլանում է և մարդ և փող։ Ամէն մարդ անշուշտ մարդասիրական զգացմունքից դրդուած այդ աղէտների ժամանակ պարտական է անել, որքան կարող է. բայց այս կռուի մէջ ամէն մի անհատի միջոցները համեմատաբար կառավարութիւնների բազմածաւալ միջոցների հետ շատ սուղ են։ Աւելի մեծ աջողութիւն ունենայն ամէն մի հասկացող մարդու պարտականութիւնն է, բայց մենք ունենք այլ ևս մի ներքին թշնամի, որը գուցէ վերոյիշեալներից աւելի կործանարար է. դա տգիտութիւնն է։ Մտաւոր խաւարի դէմ մաքառելը—ամէն մի հասկացող մարդու սուրբ պարտականութիւնն է և այս ասպարէզում նրա միջոցներն աւելի շատ են. նրա կռիւը աւելի աջող կը լինի և անսահման օգտակար։

Մ. Բերբերեան.

*) Այդ օրէնքը սահմանուեց 1889 թ. Վաշինգտոնում հաւաքուած ժողովում, որին ներկայ էին Ամերիկայի 15 հասարակապետութիւնների ներկայացուցիչները, որոնք և ստորագրել են այդ դաշնադրութեանը։

**) «Աստղեայ դարը» Բելլամիի վէպը։

ՄՂՆԷԹ գիւղ (Թիֆլիսի գաւառ). 7 օգոստոսի.—Խոլերայի լուրը լսուելուն պէս Թիֆլիսի գաւառապետն, ինչպէս բոլոր գիւղերի նոյնպէս և Ծղնէթի տանուտէրին հրաման էր ուղարկել բոլոր անմաքրութիւնները և աղբը գիւղի միջից հեռացնել տալու։

Գիւղացիք սկսել էին մաքրել բակերը և գոմերը։ Պէտք է ասել, որ Ծղնէթ գիւղի մէջ ջրի առու է անցկացրած և մի քանի տեղերում ջուրը լճակներ էր կազմել, որի մէջ փտում և նեխւում էին թէ թրիք և թէ ուրիշ մնացորդ, որոնց պատճառով գարշահոտութիւն էր տիրում։ Զախարները չըգիտենք մոռացել էին հրամայել որ այդ լճակներն էլ հողով լցնեն, թէ չէին հասկացել լճակների վնասակար լինելը. այսքանս միմիայն ճիշտ է, որ առաջին անգամ այդ լճակներն ու ամբողջ ջրանցքը մնացել էին առանց ուշադրութեան։ Այդ օրերը գաւառապետի տեղակալի կերպով ինձ պատահեց Թիֆլիսում և իմանալով որ բնակիչս Ծղնէթ գիւղումն է և ես այդ առիթով կիրակի օրերն այնտեղ եմ լինում, հարցրեց. «Հը՞, ինչպէս է այժմ, գիւղը լա՞ւ են մաքրում»։ Ես պատասխանեցի, որ գիւղի բակերն ու գոմերը մաքրում են, բայց առուն և լճակները մնացել են առանց ուշադրութեան։ Մինչև միւս կիրակի իմ գնալս լճացած տեղերն արդէն հողով լցրած էին և մնացել էր առուն մաքրելը։ Իսկ կիրակի օրը մին էլ տեսնեմ երկու չափար՝ գիւղի տանուտէրին և մի քանի ուրիշ գիւղացոց առաջներն արած, բարձր բղաւելով առուի ընթացքով անցան։ Քիչ ժամանակից երևեցան մի քանի գիւղացիք—ձեռներին բահեր ու թիակներ և հենց մեր կացած բնակարանի մօտ եղած առուի փոքրիկ կամրջի մօտ սկսեցին բանել. կամրջի վրայ եղած փայտերի կէսը վերցրին և կամրջի տակը եղած կապոյտ—փտած ցեխը առուի երկու կողմը գցեցին։ Մշակները փնթփնթալով և լեշոցներով մաքրեցին կամրջի տակն եղած ցեխը, ապա նորից կամրջի փայտերն ու ճղները տեղը դարսեցին և, որքան եղաւ իմ զարմանքը, երբ փոխանակ մի սայլ բերելու և կամրջի տակից հանած ցեխը գիւղից դուրս տանելու և հեռու տեղ թափելու, նրանք նորից այդ նեխուած ցեխը կամրջի վրայ վերևից ածեցին։ Եւ որպէսզի այդ դրսից չերևայ, չոր կողմից հողն առնելով վրան ածեցին և ծածկեցին... Այստեղ չէին ո՛չ տանուտէրը և ո՛չ չափարները. եթէ եղել էլ էին, հազիւ թէ հասկանային բանի գոյութիւնը...։

Առուի ջրի մէջ ժամանակների ընթացքում զանազան գործարանատէր նիւթեր ընկնելով նեխուել փտել են ու կազմել են կապոյտ և գարշահոտութիւն տարածող ցեխ։ Այդ առուակի ընթացքով իւրաքանչիւր տան առաջ փակսներ են լուանում, երբ ջուրը կտրուած չէ գալիս է, իսկ երբեմն-երբեմն զանազան այգիներ ջրելով կէս օրով, մի օրով ջուր չի լինում. միևնոյն ժամանակ պղնձները լուանում են և մաքրում այդ հոտած առուակի մէջ, և այդ պղնձներում կերակուր են եփում ուտում։ Նոյն այդ առուի ջրով կաթը ջրում և կայ են կալում։ Բանի որ չափարները խիստ հրամաններ էին բերում մեծից և պահանջում էին որ մաքրեն, գիւղացիք մաքրում էին, բայց անցկացաւ մի շաբաթ, երկու շաբաթ, գիւղն ստացաւ իր առաջուայ գիւքը. զարմանալ նոյն ապատութիւնը և նոյն ցեխն ու գարշահոտութիւնն է տիրում թէ փողոցներում, թէ գոմերում և թէ ամենուրեք. Եթէ մաքրութեան օգուտը չհասկանալու պակասութիւնը միմիայն Ծղնէթ գիւղում լինէր նկատուելիս դա մի աննշան, չնչին բան կը լինէր և գիւղին ուղղելու ու կարգի բերելու—բայց նկատողութեան արժանին այն է, որ այդ անհոգութիւնը սովորական է և ընդհանուր Կովկասի մեր գիւղացոց համար։

Ցկնութիւնն ամեն քաղաքներում եղին ցոյց է տալիս։ Օրինակ՝ գիւղացոց մէջ լուր էր տարածուել հենց բոկլերից, երբ սկսում էին ամեն տեղերը մաքրել, երբ թէ իրենց հին շորերն էլ ատելիութիւնը բանի պէտք է լինի և այլն. մենք կարողացանք մեր վարձած տան տէրերին, որոնք թուով չորսն էին, համոզել, թէ հին շորերը և հագնելիքը հարկաւոր է սապոնով լուալ, մաքուր լուանալ և թէ ո՛չ որ խրատանք չի ունենալ խլելու և այրելու. այն ինչ շատ շատերը տանում էին հին, կեղտոտ և ցնցոտի շորերը գիւղից դուրս փոսերի և հարերի մէջ թաքցնելու։

Ծղնէթ գիւղում սովորութիւն կայ, գուցէ միւս գիւղերումն էլ այդպէս լինի,—որ հենց առաւօտ կանուխ զարթնում են, իսկոյն սկսում են սենեակի բաց տեղերը, շարդախը և բակն աւլելը։ Յայտնի բան է, դա լաւ սովորութիւն է և մեզ համար ուրախալի։ Բայց նոյն իսկ սենեակի մէջ նրա ծածկուած տեղերը տարիների ընթացքում մնում են առանց աւլելու և մաքրելու։ Այդ տեղերն են թախտի տակերն ու ծալքերը։ Իսկ թախտերի վրայ գցած փալասները գոնէ ամիսը մի անգամ դուրս չեն բերում թափ տալու։

Չեմ կարող այստեղ մի նկատողութիւն չանել այն մի վատ սովորութեան մասին, որ Ծղնէթի ազամարդիկ ունին։ Կիրակի օրուայ լուսադէմը հենց որ բացւում է թէ չէ, մին էլ տեսնես ամեն կողմից սկսեցին դիմել դէպի գինետները, որոնք թուով երեք են։ Շատ առաջ միայն մէկն էր, ապա երկուսը դարձաւ և այժմ երեքն է։ Ահա այդ տեղերն են գիւղացոց համար նորութիւնների և բամբասանքների, վէճի և կռիւների կեդրոնը։ Դրանց համար ո՛չ ժամ կայ և ո՛չ պատարագ. ժամն ու պատարագը թողնում են ամարանոց եկողներին, թէպէտ փակագծումն ասած, դրանք էլ հօ մի առանձին ձգտումն չեն ցոյց տալիս դէպի այն վայրը, որտեղ կարող էին իրենք-իրենց հոգու և սրտի մէջ հաշիւ տալ անցկացած շաբաթուայ պղծումների մասին։

Իմ համեստ առաջարկութիւնը կանէի մեր գործունեայ գաւառապետին որ մի խիստ կարգադրութիւն անէր և պատուիրէր, որ կիրակի օրերը տղամարդիկ նախ քան գինետուն մտնելը աւլէին և մանաւանդ առուն իւր բոլոր ընթացքով, և այս բանը պահանջէր ո՛չ թէ միայն մի կիրակուայ համար, այլ ամեն կիրակի և, որ գլխաւորն է, այդ ժողոված աղբն ու ցեխը գիւղից դուրս տանէին և հեռու թափէին։ Չէ՞ որ այդ ջարդուած հողը, թրիքը և այլ աղբերը թանգագին նիւթեր են դաշտերը պարարտացնելու։ Այդպիսով մի անգամից երկու օգուտ տուած կը լինէր նա։

Զ. Դր.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Այժմ, երբ իշխանութեան ղեկն Անգլիայում անցել է Գլադստոնի ձեռքը, ֆրանսիական լրագիրները չեն հաւատում, որ անգլիական արտաքին քաղաքականութեան մէջ փոփոխութիւն լինի, բացի այն, որ Ֆրանսիայի և Անգլիայի միջև բարեկամական յարաբերութիւնները կը հաստատուեն։

—Սոֆիայից «Times»-ին հեռագրում են, որ Կ. Պոլսի բուլղարական գործակալի կեանքը վտանգի մէջ է։ Մի քանի կասկածելի անձեր շարունակ հետամուտ են լինում նրան։ Թուրքաց ոստիկանութիւնն այնքան էլ ուշադիր չէ դէպի այդ բանը։

—Խուէլվում, Սպանիայում սկսուել են Կոլումբոսի պատուին հանդէսները։ Լէոն XIII պապն էլ առանձին շրջաբերական է հրատարակել Ամերիկայի գիւտի 400 ամեակի առթիւ եկեղեցական փառաւոր հանդէս կատարելու մասին։ Սակայն եկեղեցական առաջին հանդէսը Պալոսում, Անդալուզիայի ծովեզերեայ քաղաքում, որտեղից 1492 թուի օգոստոսի 3-ին Կոլումբոսը գնաց ծովային ճանապարհորդութեան, չաջողուեց։ Օտարերկրեայ պետութիւնների ներկայացուցիչներն եկեղեցում ստիպուած էին երկու ժամ սպասել քահանային, որ չէր գալիս արարողութիւնը կատարելու, այնպէս որ սպանիական նաւատորմիղի մինիստրը ստիպուած էր ներողութիւն խնդրել պատուաւոր հիւրերից և պահանջել է, որ քահանան պատժուի։ Կոլումբոսի «Santa Maria» նաւի ճիշտ պատճէնը օտարերկրեայ 17 նաւերի հետ օգոստոսի 3-ին դուրս եկաւ դէպի ծով, որի ժամանակ թնդանօթներ էին արձակում, ճիշտ այնպէս ինչպէս 400 տարի առաջ։ Յունուարին յիշեալ նաւը կուղևորուի Ամերիկայի ջրերը, որպէսզի մասնակցէ Կոլումբոսի պատուին Միացեալ Նահանգներում լինելիք հանդէսներին։

—Պարիզում դարձեալ երկու անիշխանականներ են ձերբակալուած, մէկըն՝ իտալացի, միւսը՝ ֆրանսիացի։

—Ռումինիական լրագիրները հաղորդում են, որ Սեմիգրադի ռումինացիների մէջ շարժում լինելու պատճառով Տրանսիլվանիան պատերազմական դրութեան մէջ է հրատարակուած։

—Գերմանական զօրքի մէջ վճռուած է վերացնել բոլոր սպիտակ ձևերը, որովհետև անծուխ վառօդով պատերազմելիս նրանք շատից դուրս որոշ նկատելի կը լինին։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Figaro»-ի ասելով, անիշխանականների մաքերի պրոպագանդան Պարիզում քիչ կողմնակիցներ չի գտնում ամեն ազգի կանանց մէջ։

—

Ճապոնական դերասանների մի խումբ Եւրոպա է գնում այնտեղ ներկայացումներ տալու համար։

—

Գի դը-Մոպասանին բժշկող բժիշկները նրա հիւանդութիւնն անբուժելի են համարում։ Սեպտեմբերին վաճառելու են նրա շարժական կայքն և «Rel-Ami» սեպհական նաւը։

—

Անգլիական համայնքների նոր ժողովի անդամների թւում մի պատգամաւոր-բանուոր կայ Կէյր Գարդի անունով Շոտլանդիայից։ Նրա առաջին անգամ ժողովի գնալն այնքան էլ աջող չէր։ Բաւական չի, որ նա պարլամենտ գնաց բանուորի հագուստով, այլ և դահլիճ մտնելիս գլխարկը չվերցրեց այնպէս որ նրան «ի կարգ» հրաւիրեցին։ Անգլիական պարլամենտում պատգամաւորը կարող է գլխարկով նստել, բայց ներս մտնելիս պէտք է գլխարկը վերցնի։

ՄԻ ԱՄԱՐԱՆՈՑՈՒՄ

—

Եւրոպայի լուսամիտ ճանապարհորդները մեր երկրի, նրա բնակիչների բարքի ու վարքի մասին խօսելով իրենց ճանապարհորդական նկատողութիւնների մէջ, առանձնապէս շեշտել են հայի ընտանեկան կեանքի նահապետական պարզութեան վրայ, գովելով խօսել են հայ կանանց պարկեշտութիւնը, ամօթխածութիւնը արձանագրելով իրենց օրինակելի առաքինութիւնների վրայ։

Այժմ գտնւում են Ամարանոցում հայ տիկիններ և օրիորդներ, որոնք ստար պատուելի և մինչև անգամ բարձր հիւրերի ճանապարհները կտրելով ամեն ջանք գործ են դնում նրանց վարատելու այդ մոլորութիւններից և ապացուցանելու, որ հայ տիկինները այնքան յետամնաց չեն, որ ամօթխած լինին, այլ լուսաւորուած(???) են։

Ռոմանդոյումն ենք. պարում են։

Ահա մի հայ տիկին, որ իր գեղեցկութեան վրայ մեծ համարումն ունի, պարում է մի ծովային քէֆ սիրող ռուս սպայի հետ։

Մի պտոյտ—և ծովային սպան թողնում է իր դամին (հայ տիկնոջը) ու մի ուրիշ տիկնոջ թեւն անցնելով պտտում է։

—Արկադիի Վլադիմիրովիչ, գափարա վէյ բուզէաք նա գայինոյէ րօսչէ, ասում է բարկութեան ծիծաղով տեղը մնացած հայ տիկինը առջևից անցնող ծովային սպային։ Ծովային սպան իր դամի հետ սիրախօսելով անցնում է և ոչինչ չի պատասխանում։

Երբ նա պտոյտ անելով հասնում է իր դամի հետ միևնոյն տեղը, մեր հայ տիկինը բարկութիւնից խեղդուած ծիծաղելով հարցնում է.

—Ա նա Տամարէ բըւզէաք վէյ, Արկադիի Վլադիմիրովիչ։ Բայց Արկադիի Վլադիմիրովիչն ուշադրութիւն անգամ չի դարձնում հայ տիկնոջ խօսքերին։

Մեր հայ «գեղեցկուհին» նախանձից տրաքուելով ուզում է [illegible] հասկացնել, որ ինքը սպայի հետ արդէն եղել է անտառում և Թամարա կոչուած տեղում։

Ի՞նչ կարող է անել «գեղեցկուհու» ամուսինը.—Նա ինքն իրեն մխիթարելու համար նստած թուղթ է խաղում։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 9 օգոստոսի.—Օգոստոսի 7-ին և 8-ին Պետերբուրգում հիւանդացել են 74, մեռել են 22, առողջացել են 39. նահանգում մինչև օգոստոսի 6-ը դարձեալ հիւանդացել են 3, մեռել են 8։

Երէկ «Ազնուականների ժողովարանում» միջազգային երկաթուղային կոնգրեսի բացման ժամանակ ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրը ողջունի ճառ արտասանեց։ Պատասխանեց բելգիական երկաթուղիների տեսուչ Բէյնեըը, նրանից յետոյ խօսեց ֆրանսիական պատգամաւոր Պիկարը։ Կոնգրեսի նախագահ ընտրուած գեներալ Պետրովը, կոնգրեսին շնորհակալութիւն յայտնելով, մի հետաքրքիր ճառով ռուսաց երկաթուղիների զարգացման մասին տեսութիւն արեց։ Կոնգրեսի պարապմունքները մասնախմբերի են բաժանուած. առաջինի պարապմունքները լինելու են ճանապարհների և բոլոր շինութիւնների մասին, երկրորդինը—երթևեկութեան, երրորդինը—երկաթուղիների շահագործութեան, չորրորդինը—ընդհանուր բնաւորութիւն կրող խնդիրների և հինգերորդինը—տնտեսական խնդիրների մասին։ Նշանակուած են հետևեալ զեկուցումները՝ մարդատար գնացքների երթևեկութեան զարգացման, շրջանառու երկաթուղիների տոմսակների, բանուորներին տրուող պէնսիաների սիստեմի, էլէկտրականութեան՝ ինչպէս շարժող ուժի մասին և այլն։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 օգոստոսի.—Պետերբուրգում օգոստոսի 5-ին և 6-ին հիւանդացել են 63, առողջացել են 21, մեռել են 17. գաւառում օգոստոսի 4-ին և 5-ին հիւանդացել են 7։

«Гражд.»-ը լսել է, որ թուրքաց կառավարութիւնը ռուսաց կառավարութեան մանրամասն բացատրութիւն է ուղարկել թէ ինչ պատճառներով սուլթանն ունկնդրութիւն է տուել Ստամբուլովին։

«С.-Пет. Вѣд.»-ն լսել է, որ այս օրերս ստորագրուած է ռուս-չինական պայմանագիրը՝ Չինաստանի ամենանշանաւոր կեդրոններում ռուսաց հիւպատոսութիւններ հիմնելու վերաբերեալ և ռուսաց արքունիքի չինաց դեսպանը, որ միաժամանակ դեսպան է և ուրիշ պետութիւնների համար, Պետերբուրգ է տեղափոխւում մշտապէս բնակուելու։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 օգոստոսի.—Ի լրացումն հաշտարար դատաւորների ձեռքով տրուող պատիժների, հետևեալ օրէնսդրութիւնն է հրատարակուած. այն անձերը, որոնք պարապում են գիւղացիներից դեռ չհնձած խուրձերով կամ հասկերով անհամեմատ էժան գնով հաց գնելով, եթէ նրանք ընդ նմին օգուտ են քաղում վաճառողի ծանր դրութիւնից, ենթարկւում են առաջին անգամ ոչ աւելի քան 3 ամիս ձերբակալման, երկրորդ և հետևեալ անգամները 1-ից մինչև 4 ամիս բանտարկութեան. բացի դրանից, գնողը պարտաւոր է վաճառողին հատուցանել նրան տուած գումարի և հացի իսկական գնի միջև եղած տարբերութիւնը։

ՆԻԺՆԻ-ՆՈՎԳՈՐՈԴ.—Այսօր նահանգապետի հրամանով դադարեցրած է մարդատար գնացքները և շոգենաւերը բժշկական քննութեան ենթարկելը։ Սկսուել է թէյի մեծ քանակութեամբ առևտուրը. ձկան առևտուրը սուստ է։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.—Այսօր Պետերբուրգում միջազգային երկաթուղային կոնգրես է բացւում։

Պետերբուրգում օգոստոսի 6-ին և 7-ին հիւանդացել են 92, մեռել են 13, առողջացել են 5։

ՆԻԺՆԻ ՆՈՎԳՈՐՈԴ. — Ռուսական մահուդների առևտուրը լինում է անցեալ տարուայ գներից 24%-ով աւելի. շաքարն ու շաքարաւազը ծախսում են Մոսկուայի գներով ճանապարհածախսը միասին։

ԲԵՐՆ.—Գրինդէլվալդում այրուեց 90 տուն. 400 տեղացի բնակիչներ անտուն մնացին. հիւրանոցներում գտնուած մօտ 200 եւրոպացիներ զրկուեցին իրենց իրերից։

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱՆ

7 օգոստոսի.

Լոնդոն 98,20 97,80 98,20.
Բեռլին 48,17½. 48,05. 48,15
Պարիզ 38,97½. 38,95. 38,97½.
Կոլուբեմպերիալ 7 ր. 80 կ. գն. 7 ր. 85 կ. ծ.
Մաքս. կուպոն . . . 156 — 157 կ. ծախ.
Արծաթ . . . 1,08 — 1, 10 կ. ծախ.
Բորսային զեղ . . 4 ր. մինչև 5½ % ծախ.
Պետակ.բանկի 5% տոմս.

1-ին շրջանի	103½.	— կ. առկ.
2-րդ	103.12	— կ. առկ.
6-րդ	102¾ ր.	— կ. գն.

100 և 1000ր. արևելեան փոխառութեան 5% տոմսեր,

1-ին շրջանի.		
2-րդ	102.¾ ր.	— կ. առկ.
3-րդ	104¾ ր.	կ. գն.

Առաջին 5% ներքին փոխառութեան տոմսեր

1-ին շրջանի . . .	235¼ ր.	— կ. առկ.
2-րդ	223 ».	— կ. առկ.

Երկրորդ փոխ. Ազն. հող.

բանկի	102 ր.	կ. գն.
5½% ըն[illegible]		կ. գն.

Թիֆ. քաղ. վարկի ընկեր.

օբլիգ.		կ. առկ.

Բորսայի տրամադրութիւնը [illegible] է։

Սովետների օգտին եղած երկրորդ վիճակահանութեան ժամանակ հետևեալ տոմսերը տարան:

№№ սերիայի.	№№ տոմսի.	տարած գումար.	№№ սերիայի.	№№ տոմսի.	տարած գումար.
73	6954	100000	27	7841	10000
48	11203	50000	9	1680	10000
90	10989	25000	100	9010	10000
81	2639	10000	66	11258	10000
27	11799	10000	27	7821	10000
92	5732	10000	10	7340	10000
76	2967	10000			

Հինգ հազարական րուբլի

№ տոմս.	№ սեր.	№ տոմս.	№ սեր.	№ տոմս.	№ սեր.
1	4583	83	11171	74	3937
88	4023	8	7822	26	3415
76	63	38	9479	91	6877
99	12935	94	11285	13	11718
49	9523	62	1769	79	222

Հազարական րուբլի

97	1348	73	6344	78	7085
94	8620	12	2619	34	6366
61	7560	38	423	53	4704
95	2667	65	10953	73	4754
64	11718	59	4488	82	3373
24	1602	71	1448	77	9052
95	4743	28	9969	27	5721
20	11229	47	1557	91	10778
45	11907	21	8770	50	4987
21	4699	49	8850	35	8793
88	2285	78	11126	21	6504
6	9106	89	10621	99	5537
41	10692	57	5081	66	1828
32	1486	36	4810	17	5274
68	9746	24	1406	58	1371
62	3438	39	8561	61	1029
51	8611	85	6392	27	6390
67	7802	87	210	18	9314
14	8419	51	7963	32	5548
5	8109	32	5269	84	7359
95	11726	62	10853	29	10710
39	10071	33	11822	52	7069
28	5682	36	3838	2	7771
65	11867	89	11294	18	7224
54	6194	83	4737	82	11236
42	6302	64	5971	10	5026
54	1292	4	77	42	9710
63	371	27	10020	74	9465
68	441	82	4304	68	11261
93	11115	5	1704	29	2376
70	5665	81	381	53	1082
100	963	29	4363	28	1961
95	8429	56	5530		
64	9676	44	2981		

Հինգ հարիւրական րուբլի

1	3924	31	10592	56	2775
2	115	32	1944	56	11822
2	3755	32	11380	58	1185
2	6381	33	1429	58	6685
3	9887	34	5640	58	6979
5	8223	34	8422	58	10985
6	5959	35	5057	59	4163
6	6225	36	10279	59	10203
6	7823	37	8867	60	744
6	9517	37	11446	60	1938
6	9667	38	1924	60	7380
8	8497	38	2130	60	9191
8	10019	39	4602	60	9587
9	2540	39	5511	61	9050
10	5723	39	11943	63	3597
10	8352	40	659	63	6246
10	8626	40	2856	63	7064
11	91	40	7971	63	8511
11	2899	40	11864	63	8982
12	1920	41	4944	63	9471
12	5346	42	461	64	232
13	1694	42	3569	64	519
13	2553	42	5621	64	3534
13	5292	43	2727	64	5959
15	7281	44	8799	64	11160
17	1100	44	9805	65	889
17	3307	44	9835	65	7273
17	3679	45	2087	65	8979
17	6197	45	4022	66	11188
17	10926	45	7590	67	9534
18	3524	46	2840	69	1905
18	5340	46	6210	69	2120
18	9312	46	9905	69	4626
18	9441	47	6601	70	5832
18	10049	47	7728	70	7693
20	1051	47	11472	70	9154
20	6346	48	6029	71	6553
21	6652	49	1452	74	5462
22	3981	49	8481	74	6942
22	4413	49	10689	74	11397
24	2636	50	446	75	3862
25	2565	50	8479	75	10097
25	7131	50	8792	76	4583
25	10257	52	3020	76	5240
26	4074	52	7360	77	10749
27	7116	52	8697	78	10338
27	9365	52	10143	78	10638
28	652	53	6851	79	4710
28	5691	53	10944	80	8726
28	8934	54	4894	81	1686
81	5048	87	6964	95	2679
81	5119	87	9310	95	9936
82	4448	87	10531	95	11665
82	9553	88	781	96	3865
82	9796	88	935	96	10235
82	10005	88	6246	97	3651
83	1738	88	9450	97	5200
83	4982	89	11634	97	6769
84	5026	90	5590	97	10816
84	8644	91	39	98	4579
85	4920	91	4754	98	4673
85	7766	91	6737	99	881
86	2292	91	8646	99	1065
86	8738	91	9878	99	1431
86	8829	91	10193	99	3320
87	3398	93	5851	100	4073
87	4678	94	4672		

Երկու հարիւր յիսնական րուբլի

1	7619	15	4826	29	4455
1	7668	15	6127	29	5113
1	8881	15	7304	29	5777
1	10530	15	7333	29	7547
1	1083	15	7395	29	9373
1	10894	15	8280	30	1599
2	2017	16	962	30	4127
2	2208	16	1470	30	4503
2	11135	16	4197	30	5191
2	791	16	3694	30	8963
2	3340	16	7473	30	9601
3	2714	16	10936	30	11355
3	3207	16	10997	31	3842
3	8176	16	11218	31	5076
3	11465	16	11748	31	6863
3	11799	17	4686	31	7764
4	2107	17	5238	31	11059
4	2500	17	8786	32	298
4	2565	17	8542	32	3140
4	6221	17	8611	32	5698
4	6873	17	11799	32	6251
4	11849	18	186	32	11902
5	1806	18	754	33	2363
5	4066	18	1013	33	2437
5	10280	18	2250	33	3338
5	10760	18	2773	33	6378
6	3252	18	3010	33	6562
6	5524	18	3514	33	7438
6	5929	18	9710	33	11242
6	7040	18	10238	34	285
6	10799	18	11450	34	708
6	11539	19	4235	34	1186
7	64	20	215	34	1262
7	3123	20	2024	34	3236
7	3642	20	4615	34	3816
7	3782	20	5334	34	4312
7	8544	20	5630	34	5196
7	8644	20	5767	34	6316
7	9524	20	10199	34	6819
7	10794	21	1362	34	7942
7	11012	21	2584	34	8122
7	11168	21	2988	34	10089
8	30	21	10705	34	10369
8	1099	21	11252	35	1212
8	2100	22	300	35	1378
8	3219	22	1505	35	1754
8	4333	22	2277	35	9277
8	5030	22	4109	35	9442
8	6772	22	7183	36	572
8	8914	22	8515	36	974
8	11992	22	8762	36	3968
9	1236	22	11081	36	6718
9	2714	22	11340	36	10096
9	4593	23	2428	37	4052
9	5718	23	2782	37	4840
9	6168	23	5688	37	7146
9	6657	23	10188	37	10097
9	7008	24	1886	37	10940
9	9554	24	4580	38	350
10	826	24	7821	38	1678
10	3193	24	9511	38	3713
10	3318	25	1890	38	3960
10	4022	25	2651	38	9060
10	4499	25	2782	38	9070
10	5660	25	3075	38	10161
10	10722	25	3083	39	1448
11	1212	25	6469	39	1528
11	1301	25	7885	39	2119
11	1559	25	8720	39	5368
11	1672	26	153	39	6137
11	2131	26	2889	39	8281
11	3020	26	4876	40	4152
11	3390	26	8280	40	6688
11	5186	26	9684	40	6978
11	7050	26	10634	40	8998
11	7608	27	3	40	9038
12	2063	27	575	40	10966
12	2519	27	1515	40	11554
12	2983	27	1761	41	1425
12	3423	27	4434	41	2356
12	11750	27	4777	41	2967
13	1698	27	9384	41	3978
13	2618	27	9867	41	4639
13	2769	28	120	41	6872
13	7999	28	410	41	11459
13	10592	28	701	42	1880
14	406	28	2446	42	2440
14	3916	28	3032	42	5767
14	5774	28	3406	42	10723
14	6211	28	3451	42	19815
14	6859	28	7480	43	1388
14	9135	28	7592	43	2811
15	1136	28	10691	43	4458
15	1433	29	2270	43	8307

43	10131	59	4863	77	6736
43	11830	59	5962	77	9770
44	996	59	6241	77	10104
44	2886	60	445	77	11893
44	3578	60	743	78	1229
44	4702	60	1199	78	1729
44	6224	60	1692	78	1862
44	9570	60	2251	78	1898
45	1493	60	2840	78	1960
45	2954	60	10598	78	2418
45	6789	61	1354	78	3928
45	8763	61	3767	78	5593
46	857	61	4419	78	5904
46	3780	62	350	78	9085
46	7346	62	1862	79	1557
46	10174	62	3868	79	1936
47	1347	62	7927	79	2301
47	7150	63	4518	79	2414
47	9038	63	8433	79	7728
47	11055	64	75	79	9473
47	1146	64	965	79	10373
47	11338	64	1758	79	10071
48	1811	64	4314	80	2
48	2452	64	4537	80	119
48	8565	64	4768	80	411
48	9517	64	7201	80	2115
49	1463	64	11343	80	3304
49	1586	65	226	80	9106
49	2327	65	1250	80	9719
49	2704	65	1356	80	10656
49	5342	65	9233	80	10974
49	7075	35	11808	80	10977
49	8362	66	805	81	603
49	8571	66	1787	81	5746
50	1331	66	3047	81	6408
50	2095	66	6773	81	6456
50	2422	66	7178	81	7315
50	4327	66	7329	81	9368
50	6785	66	9236	81	10502
50	9540	66	10186	81	10925
50	11125	67	690	82	731
51	1591	67	3968	82	3198
51	1918	67	4909	82	3344
51	2030	67	5277	82	3517
51	2465	67	5417	82	5562
51	2676	67	7098	82	7724
51	2841	67	8540	82	9327
51	5867	67	8563	83	629
51	8158	67	+989	83	743
51	8899	67	10015	83	957
51	11588	68	6	83	2498
52	4407	68	5770	83	2965
52	5759	68	6893	83	5591
52	9579	68	7418	83	9034
52	11549	68	8127	83	9226
53	1018	68	8658	83	7767
53	1977	69	137	83	9796
53	2724	69	144	84	6310
53	4349	69	849	84	7113
53	4536	69	1560	84	8327
53	4863	69	8872	84	9804
53	5605	70	29	84	9891
53	7313	70	338	84	10362
53	9693	70	3370	84	10977
53	11050	70	7342	85	1398
53	11334	70	8166	85	3199
54	262	70	8492	85	7603
54	570	70	10261	85	10774
54	1296	70	11062	86	2247
54	2456	70	11318	86	3828
54	4682	70	11352	86	4844
54	5240	71	698	86	6296
54	6163	71	1074	86	7155
54	6433	71	3088	86	7181
54	8436	71	7729	86	7467
55	194	71	11472	86	7961
55	4666	71	11565	86	8141
55	5471	71	11692	86	8915
55	5546	72	1024	86	9790
55	5915	72	4633	86	10181
55	7208	72	6238	86	11060
55	9401	72	10304	86	11283
55	10094	72	10444	87	664
55	11040	72	11944	87	5683
55	10535	73	708	87	8519
56	447	73	905	88	699
56	535	73	1422	88	1280
56	1472	73	5046	88	1678
56	1726	73	5654	88	3006
56	2394	73	5713	88	4361
56	8770	73	10621	88	4595
56	10949	74	395	89	1173
56	11693	74	1515	89	2402
57	932	74	2104	89	3759
57	1548	74	4418	89	7530
57	1834	74	5767	89	8980
57	2826	74	10230	89	10337
57	6557	74	11859	89	10345
57	7374	75	1373	89	10501
57	7778	75	1399	90	401
57	9317	75	5625	90	3043
57	9484	75	5171	90	3247
57	10017	75	6046	90	6337
57	11381	75	7810	90	7779
57	11728	75	10850	90	10261
57	11816	76	794	91	2413
58	3368	76	1506	91	4038
58	6606	76	3853	91	4158
58	8909	76	4328	91	5824
59	1518	76	4603	91	10138
59	1546	76	6617	92	3630
59	2038	77	2601	92	4891
59	4758	77	5359	92	10104

92	10571	96	8724	99	904
92	11819	97	1188	99	2086
93	5571	97	2340	99	2717
93	5763	97	2611	99	5963
93	10412	97	2925	99	8401
94	7497	97	2977	100	2073
94	8932	97	6435	100	3365
94	9889	97	8731	100	4361
95	9553	97	9925	100	4562
95	3746	98	785	100	4679
95	8939	98	2459	100	5583
95	9083	98	5845	100	7399
96	2212	98	6758	100	7875
96	4160	98	8918	100	9100
96	4975	98	10894	100	10108
96	5306	99	866	100	11774

(Կը շարունակուի)

Խմբագիր—հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Պոստային կառքերի երթևեկութիւնը ռազմա-վրական ճանապարհի վրայ:

Թիֆլիսից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորւում է առ. ժամը 8-ին: գիշերում է Մլեթի կայարանում, Վլադիկավկազ հասնում է հետևեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամը $7\frac{1}{2}$-ին:

Եօթ հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորւում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետևեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին:

Վլադիկավկազից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորվում է առ. ժամը 8 ին, գիշերում է Մլեթի կայարանում, Թիֆլիս է հասնում հետևեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը $7\frac{1}{2}$-ին:

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորւում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետևեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին:

Անդրկովկասեան երկաթուղի

Թիֆլիսից Բաթ. գն. պոստ. 6 ժ. 50 ր. երե.
« » առ. մարդ.—9 ժ. 30 ր. առ.
Բաթումից Թիֆ. հաս. պ. 9 ժ. 52 ր. երե.
» առ.-մարդ.—12 ժ. 25 ր. ցեր.
Թիֆլիսից Բագու գն. 1 ժ. 20 ր. ցեր.
Բագուից Թիֆլիս հաս. 5 ժ. 50 ր. երե.
Թիֆլիսից Գանձ. գն. 9 ժ. 20 ր. երե.
Գանձակից Թիֆլիս հաս. 7 ժ. 30 ր. առ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԱՐԳԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ պաշտօն է որոնում հայոց ուսումնարաններում. Ցանկացողները թող բարեհաճեն դիմել «Նոր-Դար» ի խմբագրութեանը:
(0-0-0) 3—1.

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Երկու սեռի անձանց համար

ՏԱՍՆՈՒՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց՝ և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ: Աւարտողներն ստանում են ատեստատներ:

Աւանդելի առարկաները սրանք են՝ 1) Առևտրական Տնտեսութիւն, 2) Առևտրական Թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուաբանութիւն Համբիչի վրայ, 5 Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն, և 7) գեղագրութիւն:

Ուսումն սկսուելու է սեպտեմբերի 15-ից: Ընդունելութիւնները սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում Սօլօլակում՝ Ալէքսանդր Փրիդոնովի տանը №9, Սերգիէվսկայա և Նազարովսկայա փողոցների անկիւնում: Ծրագիրն ու կանոնները կարելի է ստանալ ՁՐԻԱՊԷՍ եղբ. Ծովիանովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Օտարաքաղաքացիները դիմում են կուրսերի հիմնողին. —въ Тифлисъ. С. П. Мануэльянцу.

(319) 25—9

BATEAUX A VAPEUR FRANÇAIS N· PAQUET ET CIE

ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ."

Կանոնաւոր և ուղիղ երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՄԱՐՍԷԼ.

ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՄԱՐՍԷԼ երկու շաբաթը մի անգամ:

Բաթումից Պարիզ ուղիղ հաղորդակցութեան տոմսակները սովորական գինչումն ունին:

Բաթումից մեկնում է հինգշաբթի, օգոստոսի 12/24-ին «Լա Դալ» շոգենաւը, կապիտանը Մանկա:

Հաստատուած կարանտինային միջոցների պատճառով շոգենաւերի մեկնելու ժամանակը կարող է խախտուել. ուստի այդ մասին և ուրիշ տեղեկութիւններ ստանալու համար բարեհաճում են դիմել ագենտներին՝

Բաթումում—պ. ԴԱՐԱՆԻՈՆԻՆ, Նարեբեժնա:

Թիֆլիսում—պ. ՎԻԿՏՈՐ ԳԱՐՆՈՅԻՆ, իսկ նրա այստեղ չլինելու պատճառով դիմել պ. ՏՈԼԼԷՅԻՆ, Սոլոլակի փողոց, № 4.

Բագուում—պ. Սամուէլ Դիլգարեանին, Կալիւբեակինսկայա հրապարակ:

Նովորոսիյսկում—պ. ԼՈՒԻ ՌԵՆՈՅԻՆ:

(129) 20—4.